WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 20 maja 2010 r. *

W sprawie C-160/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Symvoulio tis Epikrateias (Grecja) postanowieniem z dnia 1 kwietnia 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 8 maja 2009 r., w postępowaniu:

Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE

przeciwko

Ypourgos Oikonomikon,

* Język postępowania: grecki.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, E. Juhász, G. Arestis, T. von Danwitz (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 marca 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE przez E. Stamouli oraz S. Gikasa, dikigoroi,

— w imieniu rządu greckiego przez E. Leftheriotou, A. Vasilopoulou oraz S. Papaïoannou, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez P. Gentilego, avvocato dello Stato,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Valera Jordanę oraz I. Zervasa, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni klauzuli największego uprzywilejowania zawartej w art. 4 Umowy o współpracy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą, z jednej strony, a Umową z Kartageny i jej państwami członkowskimi – Boliwią, Kolumbią, Ekwadorem, Peru i Wenezuelą, z drugiej strony, zatwierdzonej rozporządzeniem Rady (EWG) nr 1591/84 z dnia 4 czerwca 1984 r. (Dz.U. L 153, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE (zwaną dalej „Katsivardas"), spółką prawa greckiego, oraz Ypourgos Oikonomikon (ministrem finansów) dotyczącego zwrotu kwoty zapłaconej przez Katsivardas w wyniku odprawy celnej partii bananów przywiezionych z Ekwadoru w 1993 r. z tytułu akcyzy na banany, ustanowionej w tym okresie w przepisach greckich.

Ramy prawne

Konwencje międzynarodowe

Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu

3 Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu 1994 (zwany dalej „GATT 1994") zawarty w załączniku 1A do porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO) został zatwierdzony decyzją Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotyczącą zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień, będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. L 336, s. 1). Artykuł 1 lit. a) GATT 1994 stanowi, że składa się on z przepisów Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu 1947 (zwanego dalej „GATT 1947"), wraz ze zmianami, poprawkami i innymi modyfikacjami wprowadzonymi przez instrumenty prawne, które weszły w życie przed datą wejścia w życie porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO).

4 Wśród tych przepisów GATT 1947 powtórzonych w GATT 1994 w art. 1 ust. 1 znajduje się klauzula największego uprzywilejowania, która ma następujące brzmienie:

„W odniesieniu do wszelkiego rodzaju ceł i opłat nakładanych na import lub eksport lub w związanych z nimi bądź pobieranych z tytułu międzynarodowych przekazów

płatności dotyczących importu lub eksportu oraz do wszelkich przepisów i formalności związanych z importem lub eksportem, jak też do wszelkich spraw, o których mowa w ustępach 2 i 4 artykułu III, wszelkie korzyści, ulgi, przywileje lub zwolnienia przyznawane przez jakąkolwiek układającą się stronę jakiemukolwiek produktowi pochodzącemu z jakiegokolwiek innego kraju lub przeznaczonemu do niego będą niezwłocznie i bezwarunkowo rozciągnięte na podobny produkt pochodzący z terytoriów lub przeznaczony do terytoriów wszystkich innych układających się stron".

5 Artykuł III ust. 2 GATT 1947 dotyczy podatków lub innych opłat wewnętrznych, podczas gdy ust. 4 rzeczonego artykułu odnosi się do ustaw, rozporządzeń lub przepisów dotyczących sprzedaży, oferty sprzedaży, zakupu, transportu, dystrybucji i wykorzystania produktów.

Umowa o współpracy

6 Zgodnie z art. 1 umowy o współpracy, której tekst włączony jest do rozporządzenia nr 1591/84, na mocy którego ta umowa została zatwierdzona, „mając na uwadze ich wspólny interes i zgodnie z długoterminowymi celami ich gospodarek, Umawiające się Strony zobowiązują się do ustanowienia, w granicach swoich kompetencji, możliwie jak najszerszej współpracy gospodarczej, która nie wyklucza z góry żadnej dziedziny i uwzględnia ich różny stopień rozwoju". Ten sam artykuł stanowi, że celem tej współpracy ma być „przyczynianie się, ogólnie rzecz biorąc, do rozwoju gospodarek Stron i do podniesienia ich poziomu życia".

7 Artykuł 4 rzeczonej umowy stanowi:

„Klauzula największego uprzywilejowania

1. Umawiające się Strony udzielają sobie, w odniesieniu do przywozu i wywozu swoich towarów, klauzuli największego uprzywilejowania we wszystkich dziedzinach dotyczących:

— należności celnych i różnych opłat, włącznie z procedurą ściągania tych należności celnych i opłat,

— przepisów odnoszących się do odprawy celnej, tranzytu, składowania lub przeładunku,

— podatków bezpośrednich i pośrednich lub innych podatków wewnętrznych,

— przepisów odnoszących się do płatności, w szczególności przyznawania dewiz oraz przekazywania tych płatności,

— przepisów odnoszących się do sprzedaży, zakupu, transportu, dystrybucji i wykorzystywania towarów na rynku wewnętrznym.

2. Ustępu 1 nie stosuje się do:

a) korzyści przyznanych krajom ościennym w celu ułatwienia handlu przygranicznego;

b) korzyści przyznanych w celu utworzenia unii celnej lub strefy wolnego handlu, bądź w następstwie utworzenia takiej unii lub strefy, łącznie z korzyściami przyznanymi w ramach strefy gospodarczej integracji regionalnej w Ameryce Łacińskiej;

c) korzyści przyznanych poszczególnym krajom, zgodnie z [GATT 1947];

d) korzyści, jakie państwa członkowskie umowy z Kartageny przyznają niektórym krajom zgodnie z postanowieniami Protokołu w sprawie negocjacji handlowych między krajami rozwijającymi się w ramach [GATT 1947].

3. Niniejszy artykuł stosuje się, nie naruszając praw i obowiązków istniejących na podstawie [GATT 1947]".

8 Artykuł 5 umowy o współpracy dotyczący wspólnego komitetu ds. współpracy w ust. 2 przewiduje, że do komitetu należy między innymi zalecanie rozwiązań w przypadku różnic między Stronami w odniesieniu do wykładni i wykonania tej Umowy.

9 Załącznik II do umowy o współpracy, zatytułowany „Deklaracja w sprawie współpracy handlowej", ma następujące brzmienie:

„W ramach współpracy handlowej przewidzianej w niniejszej Umowie, Strony oświadczają, że są gotowe do zbadania, w ramach Wspólnego Komitetu i w kontekście ich odpowiednich polityk gospodarczych, szczególnych problemów, które mogą powstać w sferze handlu".

Umowa ramowa o współpracy

10 Umowa ramowa o współpracy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Umową z Kartageny i jej państwami członkowskimi, Republiką Boliwii, Republiką Kolumbii, Republiką Ekwadoru, Republiką Peru i Republiką Wenezueli (zwana dalej „umową ramową o współpracy") została zatwierdzona w imieniu Wspólnoty decyzją Rady 98/278/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. (Dz.U. L 127, s. 10).

11 Zgodnie z art. 2 umowy ramowej o współpracy umawiające się strony zobowiązują się do ożywienia wzajemnych stosunków, rozwijając swoją współpracę poprzez włączenie nowych dziedzin współpracy.

12 Artykuł 4 tej umowy ramowej stanowi:

„Umawiające się Strony niniejszym przyznają sobie wzajemnie klauzulę największego uprzywilejowania w handlu, zgodnie z [GATT 1994].

Obie Strony potwierdzają wolę prowadzenia ze sobą handlu zgodnie z niniejszą Umową".

13 Artykuł 33 ust. 2 wskazanej umowy ramowej stanowi, że postanowienia tej umowy zastępują postanowienia umów zawartych między państwami członkowskimi Wspólnoty a krajami Paktu Andyjskiego, w przypadku gdy takie postanowienia są niezgodne albo identyczne z postanowieniami tej umowy.

Czwarta konwencja AKP–EWG

14 Czwarta konwencja AKP–EWG podpisana w Lomé w dniu 15 grudnia 1989 r. została zatwierdzona decyzją Rady i Komisji 91/400/EWWiS, EWG z dnia 25 lutego 1991 r. (Dz.U. L 229, s. 1). Artykuł 1 protokołu nr 5 dotyczącego bananów załączonego do tej konwencji ma następujące brzmienie:

„W odniesieniu do eksportu bananów do Wspólnoty żadne państwo [Afryki, Karaibów i Pacyfiku, które jest stroną tej konwencji (zwane dalej »państwami AKP«)] nie

zostanie postawione, w zakresie dostępu do tradycyjnych rynków oraz przywilejów na tych rynkach, w sytuacji mniej korzystnej niż wcześniej lub obecnie".

Prawo krajowe

15 Artykuł 7 ustawy nr 1798/1988, zmienionej ustawą nr 1914/1990, ustanawiał od dnia 1 lipca 1988 r. akcyzę w wysokości 150 GRD za kilogram bananów przywożonych z zagranicy i w niektórych przypadkach bananów uprawianych w Grecji. Akcyza ta została kolejno zwiększona, a następnie obniżona przed zniesieniem jej w 1998 r.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

16 W lipcu 1993 r. w wyniku odprawy celnej partii bananów przywiezionej bezpośrednio z Ekwadoru, na Katsivardas nałożone zostały należności celne i inne opłaty w całkowitej wysokości 6 785 565 GRD (19 913,61 EUR), które spółka ta zapłaciła, wnosząc jednak zastrzeżenie dotyczące 4 986 100 GRD zapłaconych z tytułu akcyzy. Katsivardas wniosła następnie o zwrot tej ostatniej kwoty i części odpowiadającej podatkowi od wartości dodanej, które jej zdaniem zostały niesłusznie pobrane.

17 Ponieważ właściwy organ celny odmówił tego zwrotu, Katsivardas wniosła sprawę do Dioikitiko Protodikeio Athinon (sądu administracyjnego w Atenach), który uwzględnił jej skargę w zakresie stwierdzenia nieważności omawianej decyzji podatkowej

i żądania zwrotu. Ponieważ orzeczenie to zostało jednak zmienione przez sąd apelacyjny, Katsivardas wniosła skargę kasacyjną do Symvoulio tis Epikrateias (rady państwa).

18 Sąd ten w przeciwieństwie do skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym uważa, że sporna akcyza powinna być uznana za opłatę wewnętrzną w rozumieniu art. 95 traktatu EWG (po zmianie, art. 95 traktatu WE, a następnie art. 90 WE), a nie za opłatę o skutku równoważnym do ceł przywozowych w rozumieniu art. 9 i 12 traktatu EWG (po zmianie odpowiednio, art. 9 i 12 traktatu WE, a następnie art. 23 WE i 25 WE). Taka opłata wewnętrzna mogłaby zostać zastosowana zgodnie z prawem wobec bananów przywożonych bezpośrednio z państw trzecich, gdyby mniej korzystne traktowanie pod względem podatkowym nie podlegało wyłączeniu na podstawie szczególnych klauzul występujących w umowach handlowych zawartych między Wspólnotą i tymi państwami trzecimi, takich jak art. 4 umowy ramowej.

19 Sąd krajowy odwołuje się ponadto do wyroku z dnia 12 grudnia 1995 r. w sprawie C-469/93 Chiquita Italia, Rec. s. I-4533, zgodnie z którym protokół nr 5 dotyczący bananów załączony do czwartej konwencji AKP–EWG zawiera przepis mający gwarantować bananom pochodzącym z państw AKP swobodny dostęp do ich tradycyjnych rynków na warunkach, które nie są mniej korzystne niż te, które obowiązywały w chwili wejścia w życie w dniu 1 kwietnia 1976 r. podobnej klauzuli zawartej w pkt 1 protokołu nr 6 dotyczącego bananów załączonego do konwencji AKP–EWG z Lomé, podpisanej w dniu 28 lutego 1975 r. (zwanej dalej „klauzulą »standstill«").

20 Wynika z tego, że przyznanie największego uprzywilejowania państwom członkowskim umowy z Kartageny oznacza zrównanie bananów pochodzących z tych państw z bananami pochodzącymi z państw AKP. Możliwość dokonania przez sąd krajowy oceny zgodności z prawem akcyzy, takiej jak będąca przedmiotem postępowania przed tym sądem, zależy od rozstrzygnięcia kwestii, czy umowa o współpracy, a w szczególności jej art. 4, ustanawia prawa, na które mogą powoływać się

bezpośrednio jednostki przed sądami krajowymi państw członkowskich, co oznacza, że Katsivardas mogłaby powołać się na ten artykuł w związku z klauzulą „standstill" w odniesieniu do rozważanej przed sądem krajowym akcyzy na banany.

21 Sąd krajowy stwierdza, że Trybunał w swoim wyroku z dnia 1 marca 2005 r. w sprawie C-377/02 Van Parys, Zb.Orz. s. I-1465 orzekł, że takie prawa nie wynikają z klauzuli największego uprzywilejowania znajdującej się w umowie ramowej o współpracy zawartej w późniejszym czasie z państwami członkowskimi umowy z Kartageny i że korzyści wynikające z umów AKP–EWG dotyczą tylko „tradycyjnych" bananów, czyli bananów pochodzących z państw AKP, w granicach rocznych ilości przywiezionych w dniu 1 kwietnia 1976 r., co oznacza, że nie wydaje się, iż korzyści te mogą być rozciągnięte na banany pochodzące z innych państw.

22 Uznając natomiast, że Trybunał nie zajął nigdy stanowiska w odniesieniu do umowy o współpracy, Symvoulio tis Epikrateias postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy jednostka (przedsiębiorstwo zajmujące się importem bananów z Ekwadoru), która wnosi o zwrot akcyzy od konsumpcji ze względu na to, że jej pobranie nie było należne, może podnosić przed sądem krajowym, że krajowy przepis podatkowy (art. 7 ustawy nr 1798/1988 ze zmianami wprowadzonymi przez art. 10 ustawy nr 1914/1990) jest niezgodny z art. 4 umowy [o współpracy]?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

23 Rząd grecki kwestionuje dopuszczalność pytania prejudycjalnego, po pierwsze, z uwagi na fakt, że jego przedmiotem nie jest wykładnia przepisu prawa wspólnotowego, ale rozstrzygnięcie kwestii, w jakim zakresie jednostka może powołać się na sprzeczność między przepisami krajowymi i aktem wspólnotowym oraz, po drugie, ze względu na to, że nie określa ono przepisu, który wymagałby wykładni.

24 Należy w tym względzie przypomnieć, że o ile Trybunał nie jest właściwy, na podstawie art. 234 WE, aby zastosować przepis wspólnotowy w określonym sporze, a tym samym dokonać kwalifikacji przepisu prawa krajowego w świetle normy wspólnotowej, o tyle może on, w ramach współpracy sądowej ustanowionej w tym postanowieniu, dostarczać sądom krajowym elementów wykładni prawa wspólnotowego, które mogą być im przydatne do oceny skutków tego przepisu (wyrok z dnia 11 września 2003 r. w sprawie C-6/01 Anomar i in., Rec. s. I-8621, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

25 Tymczasem pytanie prejudycjalne przedłożone w ramach niniejszego postępowania, które dotyczy możliwości powołania się przez jednostkę przed sądem krajowym na klauzulę największego uprzywilejowania, zawartą w art. 4 umowy o współpracy w celu sprzeciwienia się stosowaniu krajowego przepisu podatkowego, odnosi się do możliwości wywołania przez tę klauzulę bezpośredniego skutku po stronie jednostki, a zatem wykładni tej klauzuli.

26 Wskazana klauzula znajduje się w umowie o współpracy, która została zatwierdzona w imieniu Wspólnoty rozporządzeniem nr 1591/84 i stanowi zatem, w świetle utrwalonego orzecznictwa, akt przyjęty przez instytucje wspólnotowe, który podlega wykładni Trybunału w ramach postępowania prejudycjalnego (zob. podobnie wyroki: z dnia w sprawie 30 kwietnia 1974 r. w sprawie 181/73 Haegeman, Rec. s. 449, pkt 4–6; z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-162/96 Racke, Rec. s. I-3655, pkt 41; z dnia 22 października 2009 r. w sprawie C-301/08 Bogiatzi, Zb.Orz. s. I-10185, pkt 23).

27 Ponadto, zgodnie również z utrwalonym orzecznictwem, pytania dotyczące wykładni prawa wspólnotowego, z którymi zwrócił się sąd krajowy w kontekście stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie przez Trybunał, objęte są domniemaniem znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa wspólnotowego, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu przed sądem krajowym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje danymi na temat stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (wyrok z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie C-210/06 Cartesio, Zb.Orz. s. I-9641, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 W niniejszym przypadku odpowiedź na pytanie, które zostało przedłożone przez sąd krajowy, czy jednostka taka jak Katsivardas może powołać się przed sądami krajowymi na art. 4 umowy o współpracy, rozstrzygnie, czy skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym może skutecznie powołać się na klauzulę „standstill", będącą podstawą argumentacji przedstawionej przez nią w postępowaniu przed tym sądem dotyczącej bezprawności akcyzy na banany ustanowionej w przepisach krajowych.

29 Nie wydaje się zatem w sposób oczywisty, aby wykładnia prawa wspólnotowego, o którą zwrócono się, nie była dla sądu krajowego pomocna.

30 Z powyższego wynika, że pytanie prejudycjalne jest dopuszczalne.

Co do istoty

31 Sąd krajowy w swoim pytaniu pragnie w istocie ustalić, czy jednostka może bezpośrednio powołać się na art. 4 umowy o współpracy w ramach sporu przed sądami krajowymi państwa członkowskiego.

32 Należy w związku z tym przypomnieć na wstępie, że zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego instytucje Unii Europejskiej właściwe do negocjowania i zawarcia umowy z państwami trzecimi mogą uzgodnić z tymi państwami trzecimi skutki wywoływane przez przepisy tej umowy w porządkach wewnętrznych umawiających się stron. Tylko jeżeli kwestia ta nie została uregulowana w rzeczonej umowie, do właściwych sądów, a w szczególności do Trybunału, w ramach jego właściwości przewidzianych w traktacie FUE, należy jej rozstrzygnięcie na tej samej podstawie co wszystkich innych zagadnień wykładni dotyczących zastosowania umowy w Unii (zob. wyroki: z dnia 26 października 1982 r. w sprawie 104/81 Kupferberg, Rec. s. 3641, pkt 17; z dnia 23 listopada 1999 r. w sprawie C-149/96 Portugalia przeciwko Radzie, Rec. s. I-8395, pkt 34; a także z dnia 9 września 2008 r. w sprawach połączonych C-120/06 P i C-121/06 P FIAMM i FIAMM Technologies przeciwko Radzie i Komisji, Zb.Orz. s. I-6513, pkt 108).

33 Należy również przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, iż badanie bezpośredniego skutku przepisów umowy zawartej przez Unię z państwami trzecimi jest dokonywane zawsze poprzez analizę istoty, systematyki i treści tej umowy (zob. ww. wyrok w sprawie Chiquita Italia, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).

34 Natomiast jak zauważyła Komisja Europejska na rozprawie, charakter aktu prawnego zatwierdzającego daną umowę międzynarodową nie jest istotny w ramach takiego badania. Jak wynika bowiem z wyroku z dnia 30 września 1987 r. w sprawie 12/86 Demirel, Rec. s. 3719, pkt 25, fakt, że przepis umowy międzynarodowej został zatwierdzony na mocy decyzji bądź rozporządzenia, nie może mieć wpływu na uznanie bezpośredniego skutku tego przepisu. W rezultacie należy oddalić argument na rzecz

bezpośredniego skutku klauzuli największego uprzywilejowania umowy o współpracy, podniesiony przez Katsivardas w oparciu o fakt zatwierdzenia umowy o współpracy na mocy rozporządzenia w przeciwieństwie do umowy ramowej o współpracy, która została zatwierdzona na mocy decyzji.

35 Jeśli chodzi o art. 4 umowy o współpracy – wbrew twierdzeniom rządu włoskiego – fakt, że zawarty jest on w umowie o współpracy, nie wyklucza zasadniczo możliwości powołania się na niego przez jednostkę. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem okoliczność, że taka umowa ma na celu przede wszystkim wspieranie rozwoju gospodarczego umawiających się państw trzecich, ograniczając się do ustanowienia współpracy między stronami, bez dążenia do przyszłej akcesji tych państw do Unii, nie wyklucza bezpośredniego stosowania niektórych jej postanowień (zob. analogicznie wyrok z dnia 5 lutego 1976 r. w sprawie 87/75 Conceria Bresciani, Rec. s. 129, pkt 23; ww. wyrok w sprawie Kupferberg, pkt 22; wyrok z dnia 31 stycznia 1991 r. w sprawie C-18/90 Kziber, Rec. s. I-199, pkt 21).

36 Jednakże w pkt 58 ww. wyroku w sprawie Van Parys, odpowiadając na pytanie dotyczące wykładni klauzuli największego uprzywilejowania zawartej w umowie ramowej o współpracy, która zastąpiła umowę o współpracy, Trybunał orzekł, że jednostka nie może powołać się na rzeczoną klauzulę przed sądem państwa członkowskiego. Wykładnia ta nie została podważona przez żadnego z zainteresowanych, którzy przedłożyli uwagi Trybunałowi w ramach niniejszego postępowania.

37 Należy zatem zbadać, czy istnieją elementy pozwalające na odejście od tej oceny dotyczącej klauzuli największego uprzywilejowania znajdującej się w umowie ramowej, jeżeli chodzi o wykładnię klauzuli największego uprzywilejowania zawartej w umowie o współpracy.

38 Bez wątpienia klauzula największego uprzywilejowania, taka jak zawarta, po pierwsze, w umowie ramowej o współpracy i, po drugie, w umowie o współpracy, jest zredagowana w odmienny sposób. Jednakże odmienny sposób jej zredagowania można

uznać za element wymagający odmiennej wykładni, jeśli chodzi o jej ewentualny bezpośredni skutek wyłącznie wtedy, jeżeli ogólna systematyka umów i ich cel świadczyłyby o woli umawiających się stron, pozbawienia ze względu na taki odmienny sposób zredagowania, bezpośredniego skutku art. 4 umowy ramowej, który zostałby wcześniej przyznany art. 4 umowy o współpracy.

39 Tymczasem umowa ramowa o współpracy, i w szczególności jej art. 4, nie posiadają cech, które świadczyłyby o fakcie, iż umawiające się strony miałyby się znaleźć w mniej korzystnej sytuacji niż ich sytuacja wynikająca z mocy umowy ramowej, zwłaszcza w odniesieniu do klauzuli największego uprzywilejowania.

40 Wręcz przeciwnie, jeśli chodzi przede wszystkim o charakter i cel umowy ramowej o współpracy, należy stwierdzić, że ma ona na celu odnowienie i pogłębienie wzajemnych zobowiązań podjętych przez umawiające się strony w ramach umowy o współpracy. Jeżeli bowiem te dwie umowy zostały zawarte między tymi samymi stronami i jeżeli ich wykonanie jest wpisane w te same ramy instytucjonalne, poprzez utrzymanie, na mocy art. 32 ust. 1 umowy ramowej o współpracy, wspólnego komitetu i podległych komitetów ustanowionych w umowie o współpracy, umowa ramowa o współpracy przewiduje szerszą współpracę, jeśli chodzi o liczbę odpowiednich dziedzin i dalej idącą współpracę w odniesieniu do zamierzonych szczególnych działań.

41 Ponadto zmiana tytułu umowy o współpracy na umowę ramową o współpracy, jak wynika z art. 39 ust. 1 tej ostatniej, jest rezultatem woli stworzenia przez umawiające się strony możliwości uzupełnienia umowy ramowej umowami w zakresie poszczególnych sektorów lub działań, a nie woli podjęcia zobowiązań o węższym zakresie.

42 Porównanie tych dwóch umów świadczy o stopniowym wzmocnieniu stopnia współpracy, do którego zobowiązały się strony.

43 Ponadto, jak przypomina Komisja, w chwili przyjęcia art. 4 umowy o współpracy nie wszystkie państwa członkowskie umowy z Kartageny były już stronami GATT 1947. Tymczasem jak zauważył Trybunał w pkt 57 ww. wyroku w sprawie Van Parys, w odniesieniu do umowy ramowej o współpracy, zamiarem stron tej umowy ramowej o współpracy było rozszerzenie stosowania systemu ustanowionego w ramach GATT 1994 na państwa członkowskie umowy z Kartageny w celu przyznania im korzyści wynikających z klauzuli największego uprzywilejowania zawartej w art. 1 ust. 1 GATT, bez zmiany jej zakresu. Takie samo rozumowanie zachowuje ważność również w odniesieniu do umowy o współpracy, gdyż brzmienie art. 4 tej umowy nie świadczy w sposób oczywisty o woli przyznania przez umawiające się strony trzem państwom członkowskim umowy z Kartageny, niebędącym jeszcze członkami GATT 1947, koncesji handlowych wykraczających poza koncesje, które przyznały one swoim partnerom GATT.

44 Wynika z tego, że rozstrzygnięcie Trybunału zawarte w ww. wyroku w sprawie Van Parys, jeśli chodzi o brak bezpośredniego skutku klauzuli największego uprzywilejowania zawartej w umowie ramowej o współpracy, jest ważne również w odniesieniu do art. 4 umowy o współpracy.

45 Uwzględniając powyższe, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 4 umowy o współpracy zatwierdzonej rozporządzeniem nr 1591/84 nie przyznaje jednostkom praw, na które mogą powołać się przed sądami państwa członkowskiego.

W przedmiocie kosztów

46 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 4 umowy o współpracy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą, z jednej strony, a Umową z Kartageny i jej państwami członkowskimi – Boliwią, Kolumbią, Ekwadorem, Peru i Wenezuelą, z drugiej strony, zatwierdzonej rozporządzeniem Rady (EWG) nr 1591/84 z dnia 4 czerwca 1984 r. nie przyznaje jednostkom praw, na które mogą powołać się przed sądami państwa członkowskiego.

Podpisy